

פרוטוקול מס' 9
מישיבה וסיור של ועדת השירותים הציבוריים,
ביום א', א' בניסן תשל"ד - 24.3.74, משעה 09.00.
(מבית "הבימה" בתל-אביב)

ה ש ת ה פ ו - חברי הוועדה:

- ח. גרוסמן - היו"ר
- ח. אבו רביעה
- י. בארי
- מ. גז
- ח. שמעוני

המארחים:

א. ניר - נציב בתי הסוהר
מר חיות - מנהל בית סוהר לנערים בתל-מונד

מזכירת הוועדה: גב' ש. כרם

ר ש ה : שולמית פרג.

בסדר-היום: קבלת הסברים על כלא חל-מונד וסיור בו.

א. ניר: זהו בית סוהר יחיד לנערים, והוא מרכז בחוכו אנשים בגילים מ-14 עד 20 שנה כולל, לאחד שנשפטו, והכל בהתאם לחוק.

למען האמת, אנחנו לא היינו צריכים לקבל את הנערים בני 14 עד 16 שנה. מאחר וכיום אין פתרון עבורם כדי לסגור אותם במוסדות, אז בתי המשפט עם כל הנימוקים שלהם, שולחים אותם הנה. ברצוננו לציין שאין זה לרצוננו. היינו מוותרים על נערים אלה.

מר חיות: יש לנו כאן בסך הכל 350 איש. כאמור, זהו בית סוהר יחיד לצעירים בני 14, 20, 21. קיימת כאן חלוקה פנימית, והיא כדלקמן: אותו

עקרון שבמסגרות הקיימות יהיו ככל שניתן פחות אנשים, והכוונה היא שיהיו עד 60 איש. ומכאן שקיימת חלוקה פנימית על קריטריונים לגבי הגיל של הצעירים: בעבריינות - מסגור לחלוטין ועד יותר ויותר לפתוח, והכוונה למחנה שאותו נראה בשטח. כמו כן, עם אפשרויות של שיקום יתר, עם שיתוף האיש יותר ויותר בחיי החברה במקום.

החלוקה היא, מעקב שמתחיל מיומו הראשון של הצעיר המגיע הנה. הם יושבים באגף סגור, חוץ משעות העבודה הרגילות. יש בתוך זה פעולות חרבות, הנעשות בשעות הפנאי שלהם.

יש כאן עוד אגף, שהוא אגף חצר. זה מין אגף עם קצת יותר פעילויות, הן בשעות רבות יותר והן בעומק הפעילויות.

אגף הנוער מונה 44 איש, ושם ישנם גילאי 14-16. קורה גם שיימצאו שם גם גילאי 18, משום שהם מתאימים לאותה מסגרת.

יש לנו אגף עצורים, שהוא זמני, והוא נועד לקראת העברת צעירים לפנימיה. בנייתו של אגף זה תסתיים בעוד חודשיים. היום יש שם בסך הכל 52 איש, והם יושבים במסגרת אגף שמיועדת בתכנית שיקומית מיוחדת. אין ספק שנושא זה עיכב לנו את תכנית השיקום במסגרת התאים הבודדים. למעשה, זהו האגף היחיד שאליו הגענו לתאים בודדים. מכל מקום, זהו נושא יקר מאד. אולם, לגבי העצורים הוא מאד משמעותי. הכוונה כאן לפרטיות כלשהי גם מבחינה חנוכית. שכן זה הבית שלו, ולפעמים זה לתקופות ארוכות. מברשת שניים, רחיצת גוף, טיפול במיטה שלו ועוד. בסך הכל, זהו העולם המצומצם שלו. הוא עוסק באופן לגמרי פתוח עם יתר הציבור. הוא נמצא במקצוע של מסגרות. יש בין אלה גם גילאי 14-16.

יש כאן שני מחנות - מחנה ישן ומחנה חדש. וזה אמור גם מבחינת הפעילות שנעשית בו. זה בסגנון "מעשיהו" לצעירים.

לפני שנה התמזגו הפעילויות של משרד החינוך ומשרד העבודה. משרד החינוך מקיים כאן 10 כיתות, והכל מרוכז על ידינו. השנה עשינו, כאמור, מיזוג של חינוך ועבודה מתוך מגמה להאריך את יום הלימודים. בשעה 13.30 מסתיים היום עבור האסיר, ולאחר מכן מתחילה הפעילות החברתית.

השנה הרחבנו את הנושא הזה.

יש לנו 343 אסירים. וכאן מתחילה עבורם פעילות חברתית מגוונת. הכוונה לחוגים שהם וולונטריים - חוגי לימוד שפות למיניהן, חוגי לימוד מלאכה זעירה ועוד. יש צוות של מדריכים חברתיים שעוסק בזה, חוץ ממדריכים שבאים מבחוץ.

במסגרת חינוכית זו יש מפעל גד"נע, והוא מתחלק לשניים. כל אגף, במסגרת 15-20 איש, יכול להשתתף בשעור שבועי של 3 שעות, של פעילות גד"נע, ולא יותר. פעילות זו היא טרום-צבאי. מתוך אותם משתתפים אנתנו בוחרים מספר צעירים לצה"ל. באים לכאן מדריכים צבאיים, ומדריכים אותם עם מדים ועם הנשק שלהם.

בסך הכך גוייסו מכאן 67 איש. כיום יש לנו בצה"ל 35 איש מבני המקום. זה עומד בסביבות 50% בערך. כלומר, 50% מהם לא הצליחו בצה"ל. חזרו אלינו 8 מתוך 32 איש. אחד מהם עובר נסיון חוזר לצה"ל, והוא הולך ומתגבר. זהו מקרה קצת יוצא דופן.

לדעתנו, מפעל זה חייב להמשיך. צה"ל נפתח להרבה מאד מחקרים בנושא זה, והוא משקיע בזה. גם אנחנו משקיעים בזה. יש צוותים למחקר. עובדה היא, ששנים מבני המקום נמצאים בקורס קצינים. אחד מהם יובא הנה להיות מ"מ למחלקה, לאחר סיום הקורס.

מר חיות:

מבחינת הקורסים המקצועיים - נערכים כאן מבחנים לנגרות, למסגרות, לגננות, לתפרות ועוד. יש לנו 14 קורסים כאלה. יש לנו חתנת אבחון שקובעת על פי כישוריו של האיש למה הוא מתאים ולאיזה מקצוע הוא יישלח.

למעשה, קיימות בעיות. בזמן האחרון ניתן לראות העמקת יתר בפשיעה. הכוונה לתקופות מאסר ארוכות יותר. אין יחס בין גיל לבין תקופת המאסר. בין 14 שנה, יכול להיות עם 6 שנים לפניו. זה יצר מצב חדש, והוא מתבטא בשנה האחרונה או בשנה וחצי האחרונות.

לגבי בעיות פנים, הייתי מסמן שיח תופעה של משכבי זכר, והיא איננה חורגת מסבירות מסוימת. אין לומר שאין זעקה של משכבי זכר ושאינן תשומת לב. ההיפך הוא הנכון, אנחנו שולטים במצב, ויש תשומת לב בעניין זה.

מתוך 11 מקרי משכבי זכר או נסיונות למשכב זכר - רק מקרב אחד הסכים לשכב. הם טוענים שהם מפחדים.

אנחנו מקיימים דיונים משמעותיים כאשר המשטרה רואה שהיא אינה יכולה להביא להליך משפטי. אין ספק שיח בעניין זה הטרדות בגלל האופי החלש של הנוער שכאן.

לגבי הסגל: יש לנו 137 איש כאשר התקן הוא 145 איש. אנחנו במינוס. המשרות מחלקות כדלקמן: כ-30% יושבים על מינהלה ושירותים, כולל גוף טיפולי, שהם 5 עובדים סוציאליים; יש לנו פסיכולוגית שמבקרת אצלנו באופן סדיר; יש לנו צוות של 4 מדריכים קבוצתיים, פלוס קצין חינוך שמטפל בנושא הזה של חוגים.

לגבי שיקום: אנחנו מנסים למצוא ביטוי סופי לבחורים. אחד מאלה שלדעתנו מצליח מאד, זה מפעל הגד"נע. (התחלה צנועה של פעולות שיקום. בעוד חודש נוכל להוציא 2-3 בחורים לעבודות שיקום עצמאיים. עצמאי כזה מרוויח כסף, ואת הכסף הזה אנחנו מכניסים לחשבון פרטי שלו בבנק. כל זה נעשה במסגרת חכנית שיקומית. כל הכסף שהוא מרוויח הוא שלו.

זאת ועוד: 70% מהשפוטטים כאן נובעים בבעיות רכב, נהיגה ללא רשיון, נהיגה ללא ביטוח. לדעתנו, זהו אחוז משמעותי. לכן הועלה רעיון לנסות לפתוח קורס לנהיגה מטעם משרד העבודה, ושה יעשה תחת השגחתם.

לגבי החומי התקופות מ-6 חודשים עד שנה: לאלה מעניקים כאן קורס מכונאות. הוא יוצא מכאן בתור מוסמך שגמר קורס כזה בבית ספר מטעם משרד העבודה. תעודה כזו ניתנת לו מטעם המפקח המחוזי.

הפעילות כאן רחבה מאד.

י. בארי:

האם נמצאים כאן עבריינים צעירים שבצעו את כל סוגי העבירות, אפילו רצח? מה שיעור הבריחות או נסיונות בריחה? גד"נע נוער נעשה באופן סלקטיבי,

או לוקחים כל מי שמבקש?

אשר לתחנת אבחון: האם קורה שגם מכוונים את הצעירים ללימודים עיוניים, או רק למקצועות כמן נגרות, מכונאות ועוד?

י. בארי:

לגבי משכבי זכר: מה נעשה כאשר זה קורה בהסכמה? האם אתם עוצמים עין?

ח. שמעוני:
איזה קשרים יש לאסיר שמשתחרר? איזה סוג של מעקב יש? מה נעשה עם המקרים החוזרים?

מר חיות:
לגבי קשת העבירות: זה מתחיל מגניבת תפוזים, ומסתיים ברצח.

בענין שעור הבריחות: בשנה הקודמת היו לנו 18 בריחות; מאז 1 באפריל היו לנו 3 בריחות; נסיונות בריחה - למכביר. זה תהליך קיים ורצוף. זה אולי אחד ל-20, אם לא ל-25. וזאת משום שלא כל נסיון אנחנו יודעים.

סיכול בריחות - מבוקר עד ערב, וגם בלילה. כולם נתפסו, פרט לאחד שברח לפני חודש. כיום אנחנו עומדים לפני סיום סגירת הגדר הגבוהה. אבל אין לנו ספק שגם אז יהיו לנו בריחות, כי כל אחד יודע שלא יירו עליהם. אכן אנחנו לא יורים על זעירים. קורים גם מקרים כאלה שסוהר רואה את הבורח, ואומר לו לעצור, אך הוא ממשיך לברוח. מכל מקום, העמידה שלנו תמשיך להיות שלא לפתוח ביריות על צעירים בורחים. אנו יודעים, שאם בורחים אז הם יחזרו.

בענין הגד"נע: הסלקציה מתחילה במסגרת הפעילות שלו בכיתה. עובד סוציאלי, עובד חברתי, פלוס מורה שהיא חיילת מצה"ל שמלמד לימודים עיוניים. הסלקציה נעשית בהדברות עם הצעיר. העובד הסוציאלי מנסה לתקן את הדרך שלו.

יש קריטריונים לגיוס - צעירים שנגזעים בסטיות מין, או התמכרות לסמים, לגביהם ברור לנו שהם לא יגיעו לצה"ל. אלה הם שני קריטריונים שלא זזנו מהם. הסיכוי להגיע לצה"ל הוא, להגיע לסוף המחזור.

התהליך עד המשפט ביחס לנערים הוא כללי. קיים מושג של עומד לדין, ואז הוא יושב באבו-כביר. (א. ניר: אצלנו זה עד העמדה לדין).

פסיכולוגית, ביחד עם עובד בית ספר קובעים אחרי שלושה שבועות מה גורלו של האיש, ולמה הוא מתאים. אם נחקלים באחד אנלפבית, אז מתחילים ללמד אותו אל"ף-בי"ת.

לגבי משכבי זכר: ככל שידוע לנו, אנחנו לא נרשה לקיים כאן משכבי זכר. זה דבר לא חוקי. ברגע שנודע לנו על מקרים כאלה, אנחנו מטרידים אותם. על אחת כמה וכמה כאשר האיש נותן סימן שיש סכנה כזו.

לכאורה, המאמצים כאן הם אינסופיים.

א. ניר:
כשמופיע צעיר, והוא רוצה משכב זכר, אז עד שאנחנו עומדים על זה, בינתיים עושים שמח. אבל מהר מאד אנחנו עומדים על כך. מכל מקום, זו חופעה שמלווה את כל בתי הסוהר. כאשר אנחנו יודעים שהבחור היה פעם אצלנו, אז אנחנו יודעים על סטייתו, ואז אנחנו מיד מפרידים.

אני חוזר ומציין, כי בפנימיות הכי משובחות בעולם, החופעה הזו קיימת.

מר חיות:

יש גם בעיה של סמים. 70% מכלל הצעירים עברו בצורה זו או אחרת מוסדות לטיפוליים למיניהם. יש לראות את בית סוהר תל-מונד כתחנה נסיונית. הצעירים באים הנה כשהם מכורים לסמים. הם מתפרצים כאן. אלה הם נערים שעברו מוסדות של משרד הסעד או כל טיפול אחר. יתכן שהגיעו לכאן עם קריירה מסוימת, וזה כאן כמו בית ספר תיכון.

ח. שמעוני:

האם יש מעקב כדי לדעת באיזו מידה הם מתמכרים לסמים ולמשכבי זכר בבית

הסוהר?

מר חיות:

אני לא יכול להצביע על מקרה שברור לי לגביו כי שלא נמכר לסמים, שכן להתמכר לסמים זה תהליך ארוך. יש 25 עצורים שנכנסים ויוצאים במשך יום, ואפשרויות ההברחה הן בלתי מוגבלות. הם מצליחים להעביר לכאן חומר כסם. הם מעבירים אופיום וחשיש. הם מצליחים להחדיר את כל אלה. המלחמה הזו היא בלתי פוסקת.

אני מבין שיש השפעה חברתית. יש 8 אנשים בתא, ואז הם עושים "חפלה". מכאן שזה הגורם להתמכרות. אין ספק שהפער גדול.

לגבי מי שמשתחרר: יש מרכז להכשרה מקצועית. אין בזה כל בעיה. הרקע הוא לרוב חברתי. בעיות של התנגשות תרבויות, מרכזי עולים - לכל אלה יש ביטוי חזק.

יש בעיה של מעקב, ועל כך אני מעדיף שמר ניר ידבר.

א. ניר:

למעשה, אין מעקב בכלל בחוץ, אלא אם בית המספר ציווה מעקב.

נניח שיש צעיר, הוא עברייני, והוא גם מפגר, ואין איפה לשים אותו. אין לו מה לעשות, וגם לנו אין מה לעשות. אבל שולחים אותו לכאן כדי להגן על הציבור. נניח, שבחור כזה בא הנה, והוא אנלפבית, וגם מעודו לא עבד. במקרה כזה אנחנו מביאים אותו לכך שהוא מקבל תעודת גמר של בית ספר יסודי ושל גמר מקצוע. אבל הוא חייב שמישהו יוביל אותו. זה אין.

אנחנו מנסים להפעיל את בית השיקום, ונחחיל עם 2-3 צעירים למשך חצי שנה. אבל אנחנו צריכים ללוותו גם בחוץ. אבל הוא מתפתה בחוץ שוב, ואז הוא חוזר אלינו.

יש אחד שיש לו 100-150 הרשעות קודמות. יש פסקי דין של שופטי נוער לגבי אחד שהוא בן 14½ שנה, ויש לו 80 הרשעות. ואז השופט אומר כי אין לו ברירה אחרת אלא לשלוח אותו לבית סוהר, מתוך תקווה ששם ילמד מקצוע.

יש כאלה שקציץ המעקב קושר אתם קשרים לפני עזבם את כחלי בית הסוהר. ואין זה מעקב משטרתי. יש כאלה שאומרים שאם אסיר עוזב את בית הסוהר, הוא רוצה לשכוח את בית הסוהר.

צעיר שבאמת רוצה לעשות את המוטב, כאשר רע לו בחוץ, אז הוא מתקשר אלינו, ובא ומבקש עזרה. זה לא טוב.

המשפחה בדרך כלל באה לבקר. אולם, היא למעשה יוצאת מהתמונה. אצל הבנות זה עוד יותר גרוע.

מ. גז:
בכנסת הששית העליתי בעיה בקשר לילדים שנחפסים על גניבת תפוזים. זה שגעון של ילדים. ואז הבאתי דוגמה, של קצין צה"ל שקבל צל"ש, אבל את המקרה שעשה בילדותו זוכרים לו עד היום. לדעתי, אם אנשים אלה עברו עבירות לא כבדות, בהגיעם לגיל בגרות אולי צריך למחוק להם את זה.

א. ניר:
יש לנו סוהרים מגוייסיים שבילדותם הם עברו עבירות. בדקנו את העניין והגענו למסקנה שבאמת היה זה מעשה ילדות. על כל פנים, אם אלה מקרים לא פליליים, אנחנו מקבלים אותם. כאשר ילד עובר עבירה מהסוג של גניבת תפוזים - כאלה לא באים לחל-מונד.

מר חיות:
בעניין עבירה חוזרת: צעיר כזה בא אלינו בפעם השלישית, ואין לי ספק שהוא יחזור עוד כמה פעמים. זהו בחור מקגר. הוא עבר מוסדות אחרים, כולל מוסדות למפגרים. השופט רואה את העניין הציבורי של מעשיו, ומחליט שיהיה במקום יותר בטוח. זהו, כאמור, בחור עם 80 הרשעות קודמות. ועוד בחור הגיע אלינו עם 6 חודשי מאסר, ועליו לרצות 7 שנים במוסד. הוא קבל 6 חודשים, כי הוא רצח בהיותו בן 11 שנה. היה היה במוסד, ומשם היה יוצא לגיחות. לכן הוא נשלח הנה ל-6 חודשים. הוא יחזור. אין לי ספק בכך. זהו בחור בן 14 עם 170 הרשעות קודמות. אני מודיע לכם שפה הוא מרגיש טוב. אולי יש לו כאן בפעם הראשונה תשומת לב.

ח. שמעוני:
כמה עולה החזקת אסיר פה?

א. ניר:
בתל-מונד עולה ההחזקה 12 אלף ל"ש לשנה. זהו דבר יקר מאד. זה נכון, אנחנו מכניסים כל מה שעושים בבתי סוהר - בנייה, שמירה, חינוך.

היו"ר ח. גרוסמן:
כלול בזה גיל חינוך חובה שאתה צריך להוריד מזה.

מר חיות:
בעניין אחוז החוזרים: זה מתקרב ל-40%.

א. ניר:
הייתי מעלה את זה מתוך סיבה אחת: כאן נמצאים בחורים עד גיל 20 שנה. אתן דוגמה: אם הוא התחיל קורס, והקורס מסתיים לאחר שחזרו, הרי שאנחנו לא נקצץ לו את הקורס. הוא ממשיך ללמוד עד גמר הקורס, ואז הוא מגיע לגיל 21. יוצא איפוא שזה מגיע ל-40% עד 50%. אנחנו מתנחמים בזה, משום שבשטח זה אין לנו מה להפסיד.

זה כמה שנים שאנחנו עומדים על אותו אחוז - בין 40% ל-50% של רצידיביסטים.

ח. שמעוני:
באיזו מידה נובעת החזרה שלהם מהסביבה שלהם? כלומר, זה"ל לא קבל אותם, הסביבה גם לא קבלה אותם. לכן הם חוזרים.

א. ניר:
אתן לכם תמונה שכואבת לנו מאד: בחור חיובי שלמד כאן, עזב את בית הסוהר ביום שחרורו. כאשר הגיע לכביש הראשי, נעמד, הפתכל ימינה או שמאלה, ולא ידע לאן ללכת.

יש בחורים שיוצאים מכאן ואין להם מי שנותן להם יד. המחלקה לשיקום האסיר עושה מה שעושה, אך לא מספיק. אין להם אם, החברים שלו יתנו לו הכל גם כסף וגם בנות כדי שישתמשו בו כבוא העת. אגב, זה אמור גם לגבי המבוגרים. מגיעים אהם מסש להישגים, וכאשר הם יוצאים מכאן הכל הולך לאיבוד.

(חברי הוועדה יוצאים לסייר בשטח בית הסוהר)

(מבקרים - במחנה גד"ע, במרכז להכשרה מקצועית - נכנסים לנבריה, למסגרות, לתפרות, לחדר הרופא, למספרה.)

הקורס למספרה נמשך 10 חדשים, ויש איש אחד או שניים שמשוקמים בזה בנתניה - הצקרנית ש.פ.)

א. ניר:
יש לנו כמה מכשירי טלביזיה. לצערנו, עשינו ביקור חטוף, משום כך לא ראיחם את בית הספר המרכזי. כמו שיש לנו מרכז להכשרה מקצועית, יש לנו גם בית ספר. אם תרצו, תוכלו לראות את כל אלה בפעם הבאה.

מבדיחים מהט ותוקעים אותה לחוך עור גופם על מנת להחדיר את הסמים. קשה להלחם בהברחות אלה. הם תוקעים צנור דק מפלסטיק בתוך הוריד. יש הורים שמבדיחים את הסמים דרך האוכל.

אסיר כזה אוכל תפוח, ואחר כך הוא יוצא "מסטאורי" (מבושל). גם כאשר פעבירים אותם לבית חולים, זה לא עוזר. (היו"ר ח. גרוסמן: יחכן שהאב צריך לשבת פה במקום הבן)

אחרי שביצע 20 עבירות, הוא מקבל 15 חודש מאסר, ואז הוא איננו מקבל את השליש משום שזו לא הפעם הראשונה שלו. הילד הזה כיום הוא בן 15 שנה. (מ. גז: האם יש איומים עליך?)

מר חיות:
היו לי שני מקרים כאלה. אבל אין לכך דברים משמעותיים, פרט לשניים אלה.

ח. שמעוני:
האם יש התפלגות - כמה מהם יוצאי הארץ?
כמה מהם מארצות שונות שמגיעים לבית
הסוהר?

ח. אבו-רביעה:
האם משפחות הצעירים האלה הם עשירים
או עניים? האם יש לצעירים אלה
הורים? האם הם כאלה שמטפלים בהם?

הי"ר ח. גרוסמן:
בקשר לקטינים אשר בהתאם לחוק אסור
להחזיק אותם בבית סוהר, ומשרד הסעד
לא התגבר על בעיה זו: האם אתה סבור, סר ניר, לאחר הנסיון שלך
של 15 שנה, שאפשר להתגבר על בעיה זו? מה היית מציע שקטינים לא
יהיו בבית כלא?

לדעתי, נעשה בענין זה דבר לא חוקי.
מחוקקים חוקים, ואין להם שמעוה חוקית. אם כן, הייחם צריכים לוטר
שלא יחוקקו חוק כזה. עובדה הוא שמשרד הסעד לא מבצע את זה, כי
קטינים לא מחזיקים בבית סוהר, וצריך להחזיק אותם במוסדות סגורים
לנוער. מדובר על קטין עד גיל 18 שנה.

י. בארי:
מהי האינטנסיביות של המלחמה בצריכת
סמים בכתלי הכלא? האם קיים מעקב נפרד
אחרי אותם אסירים שידועים כנדקומנים?

א. ניר:
בענין החוק: החוק איננו אוסר החזקת
צעירים בגיל 14 בבית סוהר. יש חוק
לנוער שאותו עופדים להרחיב. אבל לא בטלו את ענין החזקת הצעיר.
למעשה, סגרו את גילם והעבירו את כל הצעירים אלינו. אולי החוק לא
מכסה את הכל. צריך להגיד רק מוסדות נעוליים, ואז יכולנו לפתור את זה.
אינני יודע איך פותרים את זה לגבי גילאי 18, משום שאת גיל 16 עד 18 לא
פתרו. לכן אני חושב שהדבר הזה צריך להתחלק לשניים: א) במוסדות
סגורים, ואז צריך שיהיו מוסדות נעוליים.

כל עוד העברייני הצעיר איננו, עוד אפשר
לעשות הכל שלא ייכנס לפוסד נעול, ואז צריך לעשות הכל שיימצא נער כזה
במוסד חנוכי. ברגע שהוא במקום נעול, לעניות דעתי, זה צריך לעבור
אלינו. ואם אלינו, אז שיהיה במוסדות מיוחדים. ולא לצרף אותו כך
אלינו. צריך להחזיר צעירים כאלה במקום נעול, כי אחרי הכל אין לנו
הרבה כוחות בארץ שאותם אפשר לפצל. זה בית ספר רפורמי.

(פר חיות מראה "זנב" של מברשת שיניים שאליו הדביקו
פחט, וכך הם מזדיקים לעצמם את הסמים).

פר חיות:
אין כמעט יום בבית סוהר שלא נתפוס משהו.

א. ניר:
בקשר לקטינים - גם אותם צריך לחלק לשניים:
מקומות סגורים שמחזיקים בהם קטינים,
ומוסדות פתוחים שבהם מחזיקים קטינים.

אם זה מוסד של משרד הסעד, אז קטין כזה
בורח משם ומכאן. ב-1973 ברחו לנו בבית סוהר זה 18 צעירים. הם
הצליחו לברוח משום שלא היו לנו גדרות אלה. ואין זו בריחה ראשונה שלהם.

א. ניר:

אם בא אלינו מקרה עם 7 שנות מאסר,
אז מוטב שייכנס למערכת, ואחר כך נראה אם יגיע לקבל שלישי.

גד"נעים מגיעים גם לחנינה.

החוק הזה הוא מאד גמיש.

בקשר לחלוקה סטטיסטית: פר חיות
יודע את החלוקה, ואני חושב שיש לו נתונים על כך. אבל מתוך גישה
תת הכרתית לענין אני יכול לומר כי מעולם לא עשינו חשבון כזה
לא בסגל שלנו ולא באסירים.

פר חיות:

מעל ל-90% הם מבני עדות המזרח.
(ח. שמעוני: האם הם באים מישובים,
מושבים ועוד?) הכל הוא תוצאה ישירה של המדינה והתפתחותה. הרוב
זה מקרב העליה.

א. ניר:

לא ממושבי עובדים ולא מקבוצים ולא
משפחות מסורתיות. אם יש כאלה
שבאים ממקומות אלה, אז זה מקרה חריג. אלה שמופיעים על מסורת,
אצלם זה לא קורה. הרוב הם משפחות לא עשירות. ואם יש פה מקרים
שבאו משפחות יותר עשירות, אז זה על רקע של רצח או עבירה חמורה
מאד, והם לאו דוקא מבני עדות המזרח.

כיום, יש מביין עדות המזרח גם
פרדצי קופות. בעבר היו אלה הונגרים שפרצו קופות; שוד מזויין
מתחיל להיות גם מעדות המזרח.

לגבי דרכי המלחמה בסמים: פעם אחת
הופעתי בבג"צ, כי אסיר טען שאנחנו ביזינו את האדם שבו. כאשר הוא
בא לבית הסוהר, הפשיטו אותו ערום וחילפו אצלו סמים. בבית המשפט
אמרתי שיש לי לשאול אותו שאלה, ואז שאלתי אותו: ומה הוציאו
משה? ענה "זה לא חשוב", הצעיר ענה "זה לא חשוב", אז אמרתי
שזה כמובן דבר לא נעים לחפש בטבעת.

פעם קרה מקרה שנערה לפתע התחילה להרגיש
לא טוב. מיד הבאנו אותה לבית חולים, ושם הוציאו ממקום שהוא קרוב
לרחם שלה חפיסה עם חשיש. הם בולעים את זה.

כאשר אנחנו יודעים על המקרה שבא,
ואיזה מין סם הוא משתמש, אנחנו מיד מבודדים אותו. כשהוא עושה
זדכיו, אז הסוהר רואה כיצד האסיר בולע את זה מחדש.

כאשר אנחנו יודעים שהם נרקומנים - אנחנו
למעשה נסינו לקחת שלושה בחורים כאלה לפסיכיאטרים, ואמרנו להלחם בזה.
ואז הם הדימו את הידים. החלטנו להכנס לאמביציה ושנלחם בזה. שייעשה
פעם אחת נסיון כזה.

פר חיות:

קודם כל, בידוד מוחלט עם ישיבת איש
נאמן עליהם שידאג להם ברגעי הקריזה.
הבידוד הוא פיסי ל-15 יום. פיסי, הוא נגמל. אבל אחרי זה הוא
מתחיל בטיפול, עם שיחות מעמיקות בפני האיש הנאמן עליהם. אז הם
פותחים בפניו את כל לבם. אין טפק שזו עבודה סוציאלית.

כל אלה שהכניסו לטיפול, כולם חזרו
לסדרם.

א. ניר:

זו תופעה אומללה הקיימת בכל העולם.

י. באר:

עם פורפיום זה עוד יותר קשה.

א. ניר:

זו אחת הבעיות הקשות ביותר. יש מעקב
בבית הסוהר, וזה נעשה באמצעות
העובדת הסוציאלית, ראש הקבוצה ומדריך הקבוצה.

אם לבודד אותו בתא, אז אתה מוציא
אותו מעבודה. זו השאלה. אוי לי מוצרי, ואוי לי מוצרי...

א. חיות:

הוא לא יכול לספוג את התנאים של
הקריזה בהם הוא ימצא, ההתקפיות הם
תכופים. במשך שלושה ימים היינו מודאגים אם כן לתת לו, או שיחזור
לחיינו, כי הוא קבל שיתוק בחלק התחתון של גופו. הבחור הזה הגיע
לשיא של שימוש. ד"ר טילפן לא נותן לו יותר פשנה.

הי"ד ח. גרוסמן:

בעד בריחה נותנים לו כך וכך, ובעד סמים
לא נותנים ולא כלום.

מר חיות:

אני מסבך אותו בעוד 3 שנים. האם זה
הפתרון שלנו לנושא זה? זו השאלה.

א. ניר:

הרופאים התחילו לתת להם כדורים, אבל
זה לא עוזר. הם בכל זאת מצליחים
להחדיר את הסם. זו בעיה קשה מאד.

ראיתם את הבחורים. אם לא ניתן להם,
אז תקום צעקה. יש כאלה שמצליחים להחדיר סמים. לא לתת לו חופש,
זאת איננו יכולים לעשות. אם אנחנו מבודדים, אז באים בטענות.

אין מה לעשות. זו קהיליה אופללה מאד.
על כל פנים, מה שניתן ומה שאפשר לעשות, נעשה.

אם הייתם עושים בקור כזה כח"ל, ואחד כך
הייתם מבקרים פה, אז הייתם אומרים שכאן זה גן-עדן. (מ. גנ: זה בכון.)

מה לא יאומן מה שנעשה שם. יש כאן בכל
זאת עבודה סוציאלית, הקניית מקצוע, הרגלי עבודה, טיפול קבוצתי,
טיפול אינדיבידואלי. יש פה הכל. אבל בכל זאת, כאשר אתה מסתכל
למטה, אז בכל זאת 50% שאינם חוזרים, ולא את 50% שכן חוזרים. זה
קשה.

בקרתי באחד מבתי סוהר בדנמרק, ושם
3 מפגשי עם אנשי מקצוע. בבית סוהר כזה אתה יכול למצוא 5 פסיכולוגים,
4 פסיכיאטרים, וכך וכך קציני חינוך. שאלתי אותם, ומה התוצאה?
אחד שזה אותה תוצאה. על כל פנים, אין שם כל שיקום. האמת היא,
שאנחנו ודנמרק זהים. בשבדיה יש יותר מ-70% שחוזרים. בתי הסוהר
בשבדיה סגורים, כמו רמלה אזלנו. עם 9 מטר חומה, שעלתה להם 90 מיליון *.
הם דואגים לבתי סוהר שלנו, עם הרבה יותר אביזרים, ובכל זאת ברחו
ב-1972 למעלה מ-260 איש מתוך אוכלוסייה של 10 אלפים איש. בסך הכל
ברחו למעלה מ-700 איש בשנה אחת. כך שלא נדבר על אנגליה ולא על
ארצות הברית. ממש לא יאומן. בארצות הברית לא נותנים להם להכנס
לטייל בחצר בית הסוהר כפי שמטיילים פה. לעתה עתה, זה המזל שלנו.

פ. גז:
בחורים אלה מכורים לסמים, והם עובדים
עם מכשירים מסוכנים. אם חסר להם הסם,

אז הם אינם שולטים על עצמם.

א. ניר:
אז מה יש לעשות? נסגור אותם? לא
נוציא אותם? זה חלק מהסיכון של
התפקיד. הנה, ראיתם את הנגדיה, את המטגריה, יש בידיהם פטישים,
איזמילים ומכונות ומספרים. אין ברירה.

היו"ר ח. גרוסמן:
אנחנו מודים לכם מאד. אנחנו נחזור אליך,
מר ניר בנושא של סרטורים. אנחנו ודאי
נזדקק לשיתוף פעולה מצדך. (א. ניר: אני מציע שלפני שתדונו על בעיה
זו, תבקרו בנזהר תרצה.) תהיה לנו הקדמה, ואחר כך נצטרך לבקר שם.

א. ניר:
ביקר אצלנו אחד שהוא ראש המכון
לקרימינולוגיה בארצות הברית. אחרי
הבקור בבית הסוהר אמר לי: "אתה צודק. האנשים שלכם מחייכים."
יש לכם כאן אנשים, ולא מסכות על פני האסירים. יכולים לדבר אתם.
(פ. גז: אני עדיין דוגלת בטלביזיה במעגל סגור) במקומות שבהם
התקינו את זה, הורידו. (פ. גז: האסיר ידע שעין אלקטרונית רואה
אותו, והוא עלול להדמע).

את הסט הראשון נקבל בקרוב. אבל אמור
לסמוך על זה.

אחת השיטות של הגרמנים היתה, לעשות
גדר ישרה, ושפכל זווית אפשר יהיה לראות את כל אורך הגדר. זה
דבר שלא קיים אצלנו. אולם, זה לא פתר את בעיית הבריחות. רבים
נהדגו כתוצאה מכך.

ברמה כשהיו בריחות, אנחנו כן פתחנו

באש.

היו"ר ח. גרוסמן: אני מודה לכם.

(בשעה 13.00 חוזרים חברי הוועדה לתל-אביב.)